Industriens vugge i Brede

Efter anden verdenskrig fik Klædefabrikken økonomiske problemer og produktionen gik i stå og storhedstiden var slut. Ca. 600 familier blev arbejdsløse og skulle derfor finde andre boliger.

Fabrikken lukkede i 1956, i 1959 overtog Nationalmuset fabrikken og de nærmeste bygninger, arbejderboligerne øst for fabrikken, blev revet ned. Og her i dette naturskønne område med åen, skovene og bakkerne skabt i istiden, opførte man "Mølleåparken" lige her hvor Brede Klædefabriks arbejderboliger lå. Direktøren "Daverkosen" havde for vane at opkalde "Arbejderboligerne" efter de bynavne han havde været i, rundt i verden f.eks. " Kristiania" alle de gamle huse på Brede havde to opgange, og det er sikkert derfor man har bevaret det i Mølleåparken, 2 opgange med samme navn som f.eks. "Lissabon", Mølleåparken 15 og 17.

Historien.

Navnet Brede kommer sikkert af "bryde", - en bryde var i gammel tid en forvalter for Kongen eller Bispen eller en foged for landsbyen.

Brede tilhørte i middelalderen Roskilde Bispestol. Og ejendommen har altså været bestyret af en ”bryde”. Brede Mølle var en stor ejendom, der i det 14. århundrede måtte betale Bispen fire mark sølv foruden fedesvin, tyskøl og ”et par sko til fogeden”.

Den første Mølle ved vadestedet over åen i Brede blev anlagt i 1250. Der kom straks to virksomheder, en kobbermølle og et jernværk. Jernværket blev allerede nedlagt i 1534, medens kobbermøllen fortsatte til 1668. I år 1628 blev der ved siden af kobbermøllen indrettet en krudtmølle, men krudtmøllen kunne ikke klare sig økonomisk og ejeren flygtede i 1633 fra sine kreditorer.

Brede Mølle gik nogenlunde uskadt gennem Svenskekrigen. Fjenden nøjedes med at ødelægge krudtværket der endnu arbejdede i de år. Kobberværket gik godt dets kendte ejer var Poul Badstuber, der 1719 overtog Møllen. Han var en dygtig mand som indkaldte seks familier af fremmed herkomst til at oplære landets egne fattige drengebørn i faget. De indkaldte familier blev grundstammen af arbejderbefolkningen i Brede, der udviklede sig til et lille selvstændigt samfund.

I 1730erne gik kobberværket godt i både Ørholm, Nymølle og Brede, der på denne tid hørte sammen, men Poul Badstuber måtte desværre dele skæbne med den tids andre fabrikanter han gik 1746 fallit og døde i fattigdom 1762 hos en datter i Birkerød.

Messingværket blev nedlagt i 1810 men kobberværket fortsatte også efter fabrikant Johan Carl Modeweg overtog ejendommen i 1832. Han havde en klædefabrik i Bredgade i København, hvor pladsen var blevet for trang og flyttede til Brede med sin klædefabrik.

I Johan Carl Modewegs tid udviklede Brede sig til at blive en helt lille by med kro, skole og købmandsbutik. Det var gode forhold i denne smukke egn og slægtled efter slægtled blev de samme familier knyttet til stedet. Fra 1887–1918 blev fabrikken, der nu var et aktieselskab, ledet af Edmund Daverkosen og senere af sønnen Leo Daverkosen, der var teknisk Direktør fra 1937-47. Den administrerende direktør var H W Jacubæus.

Den smukke Palæagtige hovedbygning der er bygget sammen med fabriksbygningerne er fra 1795. Fabrikken lukkede i 1956 og staten købte den i 1959 til brug for Nationalmuseet. Der var dengang tale om at man skulle genskabe de

gamle virksomheder, så publikum kunne se hvordan Møllerne virkede. Dette blev aldrig gennemført.

Man havde alt på Brede. Nu taler vi om fra sidst i 1930 til fabrikken lukkede i 1956: asyl til børnene, skole til børnene, købmand og slagter, man havde sågar egen vandforsyning fra vandtårnet, og spisehuset hvor arbejderne, når det ringede ud til frokost, hentede deres mad i spande til hvor mange der var i familien, man var helt selvforsynet med alt.

Til jul var der juletræ på spisehuset hvor der var gaver til både børn og voksne. De voksne fik gerne en kupon stof til eget brug, - og og skrædderen ”Orla” der boede dør om dør med Brederne i penalhuset på Caroline Amalievej, var altid klar til at forarbejde stofferne.

Der var godt tredive arbejderboliger øst for fabrikken. De fleste med navne som Paris, London, New York, osv. Alle havde en dejlig have, hvor man havde høns, duer og kaniner og alle dyrkede haverne. Der var mellem bygningerne skure, lokummer og vaskerum med rulle, og tidlig om morgenen kom latrinmanden og tømte lokummerne.

Det var et lukket samfund. Alle kendte alle men man havde nok i sig selv. Næsten alle havde øgenavne: blikkenslageren var Svend utæt som boede ud til Dammen og så var der Peder Bømand på den lange længe.

Mange var udlændinge fra Tyskland, Sverige og Polen. Mange af familierne var der slægtsled efter slægtsled.

Husene blev revet ned og omkring 1969 byggede man så Mølleåparken, som vi ser den i dag tæt på Lyngbys frodige butiks miljø to minutter til bus og fem minutter til Grisen fra Brede Station. Et yderst velplejet byggeri og område. Vel nok et af de mest rekreative områder i Nordsjælland.

Fra dammen ses tv Betlehem og Vantårnet

Til højre forrest London Paris og Amstedam

Vaskedag i Boston

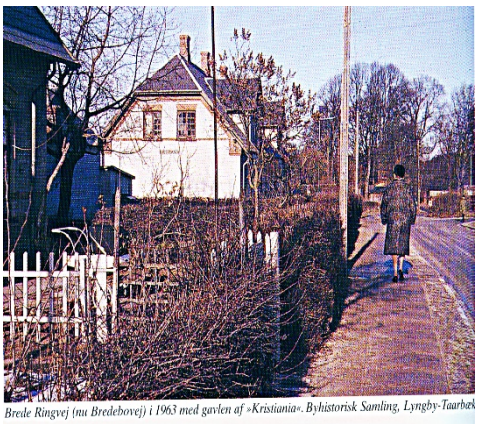

Brede Ringvej (nu Bredebovej) i 1963 med gavlen af «Kristiania». Byhistorisk Samling, Lyngby-Taarbæk

Tv St Pedersborg bag Kristiania

«Kristiania» set fra gaden. Poul Bundgaard fot. 1955.

Kristiania

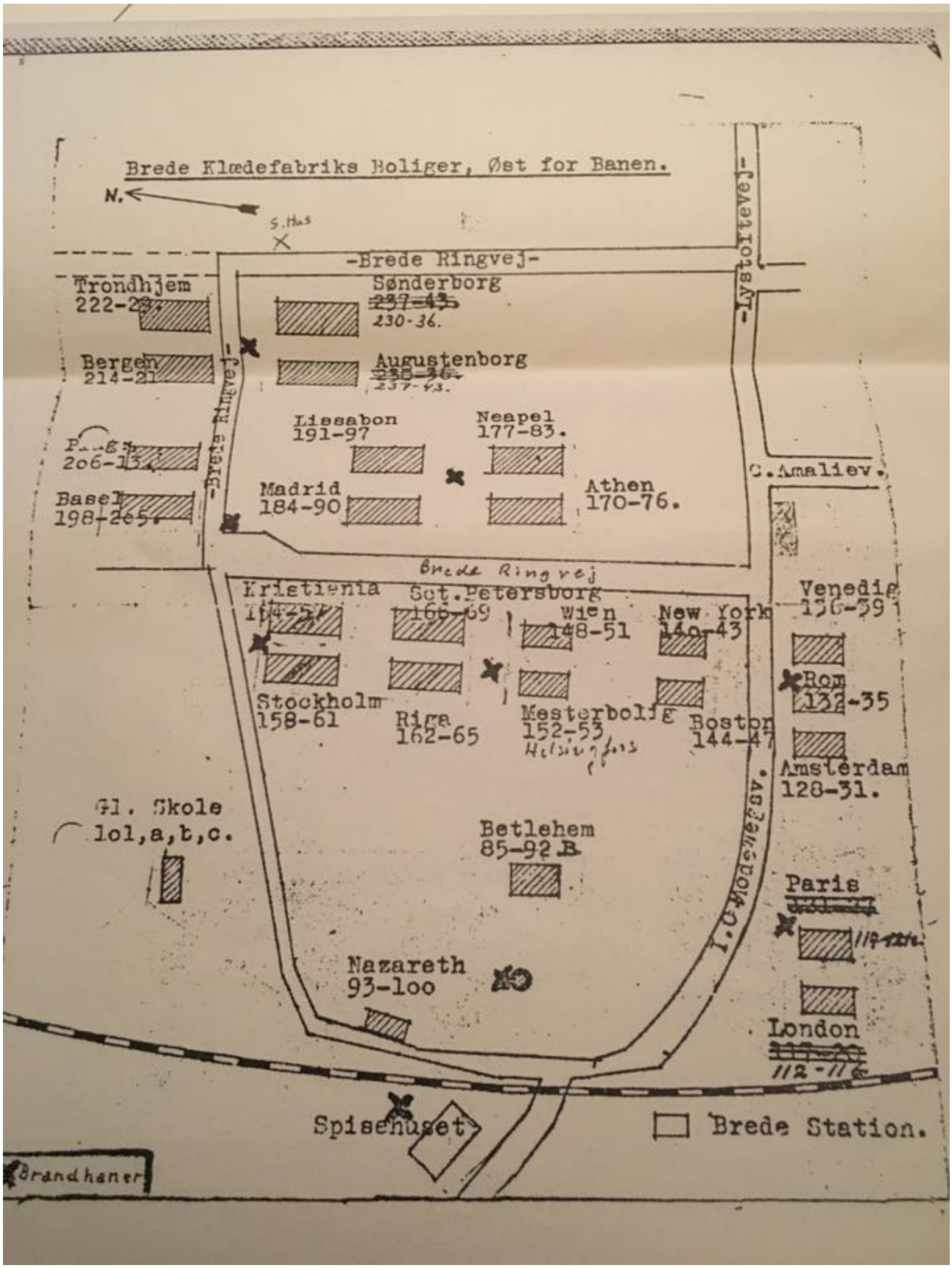
Brede Klædefabriks Boliger, Øst for Banen.
N.
S. Hus
-Brede Ringvej-
-Lystoftevej-
Trondhjem
222-28.
Sønderborg
230-36.
Bergen
214-21
Augustenborg
237-43.
Lissabon
191-97
Neapel
177-83.
206-13.
Madrid
184-90
Athen
170-76.
Basel
198-205.
C. Amaliev.
Brede Ringvej
Kristiania
Sct. Petersborg
166-69
Wien
148-51
New York
140-43
Venedig
136-39
Rom
132-35
Stockholm
158-61
Riga
162-65
Mesterbolle
152-53
Helsingfors
Boston
144-47
Amsterdam
128-31.
Gl. Skole
lol,a,b,c.
Betlehem
85-92 B
Paris
Nazareth
93-100
London
112-11
Spisehuset
Brede Station.
Brandhaner